

KOSGEB YENİ GİRİŞİMCİ DESTEĞİNİN, KÜÇÜK VE ORTA BOY İŞLETMELERİN PERFORMANSINA ETKİSİ: BOLU İLİ ÖRNEĞİ

Uzm. Mustafa DENİZ^a ve Doç. Dr. Korhan KARACAOĞLU^b

^a Özel Kalem, KOSGEB, Ankara, TÜRKİYE
mustafa.deniz@kosgeb.gov.tr

^b İşletme Bölümü, Nevşehir HBV Ünv. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Nevşehir, TÜRKİYE
kkaracaoglu@nevsehir.edu.tr

Özet

Bu çalışma, girişimcilerin kendi işini kurmasıyla ticari hayata başlayan KOBİ'ler için, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Başkanlığı (KOSGEB) tarafından sunulan Yeni Girişimci Desteğinin, onlara nasıl bir etkisi olduğunu ortaya koymak adına tasarlanmıştır. Çalışma Bolu ilinde faaliyet gösteren ve destekten yararlanarak işletmesini kuran 75 girişimci ile destekten yararlanmadan Bolu'da işletmesini kuran 75 girişimci üzerinde anket yöntemiyle yapılmıştır. Analizler ise SPSS istatistik programında Ki Kare Testi ve T Testi ile yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin istihdam artışı, mali bilanço artışı, pazarda bilinirlik artışı, pazardan elde edilen payda artış, makine parkuru artışı ve finansal rahatlığa kavuşmasına etki etmektedir. İlgili programın, KOBİ'lerin net satış hasılatına, ürün/hizmet çeşidi artışına, üretim/hizmet kalitesi artışına, ürün/hizmet kalite artışına, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri artışı ile ihracat miktarı artışına etkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, daha güçlü ve sürdürülebilir işletmeler için, KOBİ'lerin bu performanslarını da artırıcı yönde destek mekanizmaları geliştirilmesi üzerine öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Girişimcilik, KOSGEB Yeni Girişimci Desteği, İşletme Performansı, Etki Analizi

THE IMPACT OF KOSGEB NEW BUSINESS SUPPORT TO THE SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES PERFORMANCE: THE CASE OF BOLU PROVINCE

Abstract

This study is designed to put forth the impact of the New Entrepreneurship Support which carried out by Small and Medium Enterprises Development Organization (KOSGEB) to the SMEs which start their commercial life by establishing their own businesses as new entrepreneurs. The study is both applied to the 75 new entrepreneurs in Bolu and supported by KOSGEB and to the 75 new entrepreneurs which are also in Bolu but haven't benefitted from the support by using survey method. The analyses have been done with Ki Square Test Method and T Test Method on SPSS Statistics Programme. Findings of the study show that KOSGEB New Entrepreneurship Support has an impact on some of the performance criterias of SMEs' such as: increase in employment, financial balance sheet, recognition on the market, market share, the machinery track of the firm and financial comfort. The programme has no impact on Net Sales Revenue, product/service variety, production/service quantity, product/service quality, Research & Development and innovation activities and increase on exports of SMEs. For that reason in order to have more powerful and sustainable enterprises, support mechanisms which aim to increase SMEs' performance in these areas must be developed.

Key words: SME, Entrepreneurship, KOSGEB New Entrepreneurship Support, Business Performance, Impact Analysis

1. GİRİŞ

KOBİ'ler, ekonomik yapıları ne kadar farklı olursa olsun hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için önem taşımaktadır. KOBİ'ler hem kendi ürettikleri mamuller ile ekonomiye katılmakta hem de büyük ölçekli işletmelere girdi sağlayan yan sanayiye oluşturmaktadırlar. KOBİ'lerin belli başlı katkıları ekonomiye dinamizm kazandırmak, istihdam yaratmak, yenilikleri teşvik etmek ve bölgesel kalkınmayı sağlamak olup, KOBİ'lerin demokratik ve liberal ekonominin ana sigortalarından biri olduğu belirtilmektedir (Başol, 2001).

KOBİ'lerin ülke ekonomileri açısından böyle önemli bir pozisyonda bulunmaları Türkiye'deki KOBİ'leri geliştirmek için uygulanan politikalar, girişimcilere sağlanan destekler yönünden de incelenebilir. Türkiye'de girişimciliğin geliştirilmesi için kurulmuş tek bir kurumsal yapı bulunmamakla birlikte, KOBİ'lerin desteklenmesi ve gelişimi için bulunan kurumlar bu görevi görmektedir. Girişimciliğin günden güne öneminin daha iyi anlaşıldığı ülkemizde, girişimcilere verilen destekler de her geçen gün çeşitlenmektedir.

Türkiye'de girişimciliğin geliştirilmesi ve KOBİ'lerin desteklenmesi için kurulan kuruluşların en önemlisi 20 Nisan 1990 tarihinde kurulmuş olan KOSGEB'dir. O günden bu yana KOBİ'lere ve girişimcilere gerek hibe gerek geri ödemeli gerekse kredi faiz desteği sağlayarak destek olmuştur. KOSGEB Girişimciliği Geliştirme Müdürlüğü'nden alınan verilere göre; KOSGEB 2010 yılından 2015 yılı sonuna kadar Türkiye geneli toplam 11.204 eğitim gerçekleştirmiş, toplam 375.501 kişi eğitimleri başarıyla tamamlamıştır. Bu kişilerin 23.263'ü işletmesini kurmuş ve bu girişimcilere toplam 393.057.469,- TL destek sağlanmıştır. (KOSGEB, 2016).

KOSGEB, Yeni Girişimci Desteği kapsamında bölgesel gelişmişlik düzeyleri ve girişimcilerin (cinsiyet, engelli ve gazi, şehit yakını olması gibi) özelliklerine göre 50.000 TL'ye kadar hibe ve 100.000 TL'ye kadar faizsiz kredi desteği sunmaktadır (KOSGEB, 2016).

Alan yazında destek programlarının Türkiye'deki KOBİ'lerin performanslarına etkisini inceleyen; Yerlikaya ve Arıkan (2016), Özçelik ve Taymaz (2008), Maden (2012) ve Erdil ve Kalkan'a (2005) ait sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Özçelik ve Taymaz (2008), çalışmalarında sadece araştırma geliştirme desteğini dikkate almışlardır. Türkiye'de devlet araştırma geliştirme desteklerinin özel sektör yatırımları üzerinde belirgin ve pozitif bir etkiye sahip olduğunu belirlemişlerdir. Maden (2012) ve Erdil ve Kalkan (2005) ise birden çok destek programını dikkate almışlardır. Maden (2012) KOSGEB genel destek programı kapsamında sunulan desteklerin göller bölgesinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin performansı üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. Erdil ve Kalkan'ın çalışmalarında dikkate aldıkları destekler; teknoloji, eğitim, finans, makine-teçhizat, pazarlama ve danışmanlıktır. Firma performansı ise ürün kalitesi, ürün yeniliği ve karlılık olarak üç ölçüt ile tanımlanmıştır. Pazarlama desteğinin doğrudan karlılığı etkilediğini gözlemlemiştir. Teknoloji ve eğitim desteği ile ürün yeniliği arasında pozitif ilişki ortaya çıkmıştır. Eğitim desteğinin; ürün kalitesi, ürün yeniliği ve karlılık üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu ortaya koymuşlardır. Finans ve makina teçhizat desteğinin ise performans üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmışlar ve bu durumu örnek kitleyi oluşturan firmaların ilgili destekleri yeterince kullanamamış olması olasılığı ile açıklamışlardır. Yerlikaya

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

ve Arıkan (2016) tarafından yapılan çalışmada da KOBİ'lere sağlanan hibe nitelikli destek programları için bir performans etkinlik sıralaması yapılmıştır.

Alan yazındaki bu çalışmalardan da anlaşılacağı gibi genelde KOSGEB tarafından sağlanan destekler, özeldede ise yeni girişimci desteği ve bu desteğin işletmelerin performanslarına etkisini ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmanın önemini ve gerekçesinin ortaya konulması bakımından anlamlıdır.

Çalışmada, Bolu ili kapsamında yukarıda vurgulanan Yeni Girişimci Desteği başlığı ele alınmıştır. Bu kapsamda, söz konusu destekten faydalanan ve faydalanmayan işletmelerin; istihdam, net satış hasılatı, mali bilanço toplamı, pazar payları, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri, ihracat miktarı, makine parkuru artışı, pazarda bilinirlik ve finansal rahatlama gibi ölçütler bakımından performanslarında bir farklılık olup olmadığı sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, KOSGEB tarafından KOBİ'lere sağlanan Yeni Girişimci Desteği bağlamında; destekten faydalanan (deney grubu) ve destekten faydalanmayan (kontrol grubu) işletmelerin performansları arasında herhangi bir ilişki veya farklılık olup olmadığını ortaya konulmasıdır.

Literatürde kendi işini kuran kişilere yönelik böyle bir çalışmanın daha önce yapılmamış olması bu araştırmanın yapılmasının bir başka gerekçesidir. Ayrıca, hükümetlerin özellikle KOSGEB eliyle KOBİ'lere yönelik olarak yürüttüğü politikaların ne derece başarılı olduğunun belirlenmesi, yürütülen programlar çerçevesinde aksayan noktaların tespiti ve gelecekte daha iyi programlar tasarlayabilmek için etki değerlendirme çalışmalarının yürütülmesi açısından, bu çalışmanın bulgularının politika önerisi geliştirilmesi bakımından da anlamlı katkılarda bulunabileceği öngörülmektedir.

2. TÜRKİYE'DE KOBİ'LERE SAĞLANAN FİNANSAL DESTEKLER

Ekonomik gelişmede KOBİ'lerin stratejik önemi, gerek gelişmiş ve gerekse gelişmekte olan ülkelere son dönemlerde daha iyi anlaşılmıştır (Erdil ve Kalkan, 2005:104).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, kendi KOBİ'lerini dolayısıyla pazar paylarını korumak için birbirlerinin KOBİ destek uygulamaları üzerinde belirleyici ve hatta sınırlayıcı tedbirler alma yolunda uluslararası düzeyde kararlar almışlardır. Bu çerçevede ulusal ve uluslararası düzeyde KOBİ hizmet ve destek politikaları yeniden yapılandırılmakta olup, temel olarak KOBİ'ler için uygun iş ortamının yaratılması ve onların iç ve dış pazarlarda rekabet edebilirliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Cansız, 2008:7).

Ekonomik yaşamdaki rolleri ve önemi nedeniyle özellikle gelişmiş ülkeler olmak üzere birçok ülkede, KOBİ'lerin doğması, büyümesi, gelişmesi ve varlığını sürdürmesi için uygun ortamı hazırlayacak politikalar geliştirilmekte ve uygulanmaktadır (Özbek, 2008: 52). Son yıllarda özellikle gelişmiş ülkeler, yenilikçi ve hızlı büyüyen işletmelerin geliştirilmesine odaklanma yönünde bir eğilim göstermektedirler. Yüksek büyüme potansiyeline sahip, yenilikçi KOBİ'lerin, verimliliğinin artırılmasında ve rekabet gücünün korunmasında kilit rol oynadığı düşünülmektedir. Bu nedenle birçok ülkede bu tür işletmelerin oluşmasını ve büyümesini teşvik

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

etmeye yönelik destek ve finansman modellerinin geliştirilmesi öncelikli politikalar arasında yer almaktadır (Yüksel, 2011:8).

Türkiye’de temel politika metinlerinde KOBİ’lerin desteklenmesi ilgili maddeler hep bulunmuştur. IX. Kalkınma Planında, KOBİ’ler “Rekabet Gücünün Artırılması” gelişme ekseninde ele alınmıştır. KOBİ’lerin geliştirilmesi için etkin destek uygulamalarının geliştirilmesi, finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması, teknolojilerinin yenilenmesi ve finansman dışı destekler sağlanması alanlarında politikalar belirlenmiştir (Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013, 2006:21).

Türkiye’de KOBİ’lere yönelik olarak çeşitli kurumlar tarafından farklı amaçlara hizmet eden destek ve teşvik programları uygulanmaktadır. Bu programların, hibe, geri ödemeli destek, vergisel avantaj, doğrudan kredi ve kredi kullanımına yönelik destekten oluşan araçların kullanıldığı görülmektedir. Uygulanan destek ve teşvik programlarının destek grubu ve ilgili kurum bazında dağılımı Tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1. KOBİ’lere Yönelik Destek ve Teşvikler

Destek Grubu	İlgili Kurum
Danışmanlık, Sistem ve Kapasitenin Geliştirilmesinin Desteklenmesi	Ekonomi Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, SGK
Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Desteklenmesi	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, TÜBİTAK, TPE, SGK, TTGV, KOSGEB
Pazarlama Faaliyetlerinin Desteklenmesi	Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, KOSGEB
Çevre ve Enerjiye Yönelik Destekler	Ekonomi Bakanlığı, TTGV, KOSGEB, EİE
Girişimciliğin Desteklenmesi	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, TÜBİTAK
Yatırımların Desteklenmesi	Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, SGK, TTGV, Kalkınma Ajansları
Strateji Geliştirme ve İşbirliklerinin Desteklenmesi	TTGV, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansları, KOSGEB
Finansmana Erişimin Desteklenmesi	Kredi Garanti Fonu, Halk Bankası, KOSGEB

Kaynak: KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı 2011-2013:41-44

Tablo 1’e göre, KOBİ’lere sağlanan destekler sekizbaşlık altında ele alınmıştır. Bu verilen destekleri değişik kurum ve kuruluşların KOBİ’lere ulaştırdıkları görülmektedir. Verilen desteklerin KOBİ’lerin ihtiyaçlarına uygun, sektörel ve bölgesel düzeyde olması ve desteklerin düzenli bir şekilde izlenmesi ve değerlendirmesi önem arz etmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmanın amacı, Bolu ilinde faaliyet gösteren, KOSGEB yeni girişimci desteğinden faydalanan ve faydalanmayan işletmelerin performansları arasında bir farklılık olup olmadığının ortaya konulmasıdır. Araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ankettir. Anket verileri, Bolu ilindeki, 75 adet KOSGEB yeni girişimci desteği alan işletme ile 75 adet destekten yararlanmayan işletme olmak üzere toplam 150 işletmeden toplanmıştır. KOSGEB Yeni Girişimci Desteği üç yıllık bir sürece sahip olduğundan ve Müdürlük uhdesinde ilk destekler

2011 yılında verilmeye başladığından, destek kullanan ve günümüz itibarıyla destek programını tamamlayan tüm girişimcileri kapsamı açısından 2011, 2012 ve 2013 yılında destekten yararlanan işletmeler çalışmanın kapsamındadır. Bu çalışmadaki hedef kitlede yer alıp ana kütleyi temsil eden deney grubu olan 2011, 2012 ve 2013 yıllarında KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan KOBİ'lerin toplam sayısı 110'dur. Bu 110 KOBİ'den 12'si program süresi olan ilk üç yıl içerisinde çeşitli sebeplerle kapanmış olduğundan çalışmanın ana kütlesi 98 işletmedir. Bu işletmelerden bazıları anket çalışmasına katılmak istememiş, kimisi ise çalışmaya esas konumdaki ankete vakit ayıramayacağını belirtmiştir. Adres değişikliği sebebiyle yerinde bulunamayan işletmelerle birlikte toplam 75 işletmeden veri alınabilmektedir. Böylece örneklem sayısının ana kütleye oranı % 76,5 gibi önemli bir oran olmuştur.

Anketin işletmelerin performansları ile ilgili kısmının hazırlanması safhasında, konuyla ilgili yerli ve yabancı literatür ışığında, KOSGEB'in misyonu, vizyonu, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP), Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı (GİSEP), kurumun stratejik planı, Girişimcilik Destek Programının amaçları ile 10'uncu kalkınma planı öncelikleri ve kurumun diğer tüm stratejik plan ve hedefleri incelenerek ve konu hakkında ilgili uzman kişilerin görüşleri alınmak suretiyle tasarlanmıştır. Performansın ölçümünde özellikle ürün kalitesi, pazar payındaki değişim, ar-ge ve yenilik faaliyetleri, ihracat miktarı, makine parkuru, pazarda bilinirlik ve finansal rahatlık düzeyi sorularında "arttı-değişmedi-azaldı" şeklinde 3'lü Likert tipi ölçüm ile niteliksel ölçüme başvurulmuştur. İstihdam, net satış hasılatı, mali bilanço toplamı, ürün hizmet çeşidi ve miktarı şeklindeki performans değişkenleri için ise nicel veriler kullanılmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler, uygun istatistiksel analiz programları kullanılarak çözümlenmiştir.

3.1. Araştırmanın Bulguları

Araştırmada KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan deney grubunun verileri ve görüşleri ile destekten yararlanmayan kontrol grubunun verileri ve görüşlerinin işletmelerin performansları üzerinde bir farklılık yaratıp yaratmadığı parametrik analizlerden olan t testi ve nonparametrik analizlerden olan ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Çalışmalarda parametrik analizlerin uygulanabilmesinin ön şartlarından birisi, verilerin normal dağılım göstermesidir. Bu çalışmada, araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğinin incelenmesi için ilgili alan yazında önerilen yöntemlerden olan standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2014; Çokluk vd., 2010). Normal dağılım gösteren bir verinin standart sapma derecesinin 1'e yakın bir değer alması, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ise -3 ve +3 aralığında olması beklenmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2012). Yapılan analizler sonucunda ankette yer alan ifadelerin standart sapma değerlerinin 1'e yakın olduğu, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ise -3 ve +3 değerleri arasında olduğu ve buradan hareketle de verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre verilerin analizinde parametrik testlerden olan t testinin kullanılmasında bir sakınca olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu hazırlık analizlerinden sonra çalışmanın amacına yönelik olarak elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.2. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin Küçük ve Orta Boy İşletmelerinin Performansına Etkisi

3.2.1. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin İstihdamına Etkisi

Niceliksel analizlerden ilki destek alan ve almayan KOBİ'lerin istihdam kıyaslaması üzerine yapılmıştır. Destek kapsamında performans kriterlerinden biri olan KOBİ'lerin istihdam durumu T Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre test edilen hipotez aşağıdaki gibidir:

H₁: “KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin istihdam düzeylerinde anlamlı bir farklılık vardır.” şeklindedir. Yapılan analiz sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıl ve kuruluştan 3 yıl sonraki istihdam durumlarının analizi

	KOSGEB desteği	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
İlk yıl personel prim gün sayısı	Alan	75	336,16	304,15	-3,242	0,001
	Almayan	75	1.044,15	1.866,89		
3 yıl sonra personel prim gün sayısı	Alan	75	751,35	588,02	-2,437	0,016
	Almayan	75	1.360,35	2.082,60		

Destekten yararlanan KOBİ'lerde kuruluştan sonraki ilk yılda ortalama olarak 336,16 prim gün sayısı istihdam gerçekleştiği görülmektedir. İstihdam verilerinde 360 prim gün sayısı 1 çalışanın bir yıllık çalışma süresine karşılık gelmektedir. 3 yıl sonraki durumda ise prim gün sayıları 751,35'e yükselmiştir. Dolayısıyla destekten faydalananlar ilk yıllarında neredeyse 1 çalışan istihdam ederken, 3 yıl sonra ortalama olarak 2 çalışanın üzerinde (751,35 > 720 prim gün) istihdam oluşturdukları ortaya çıkmıştır. Kısacası destek süreci sonu olan 3 yılsonunda ilk yıllarına göre istihdam verilerinde 2 kat bir artış söz konusudur. Destek almayanlarda ise kuruluşun ilk yılı sonunda 1044,15 olan prim gün sayısı kuruluştan 3 yıl sonra 1360,35'e çıkmış olup yine bir artış söz konusudur. Bir başka deyişle ilk yılsonunda ortalama 2,90 olan personel sayısı, 3 yılsonunda 3,77'ye çıkmıştır. Artış oranı ise $3,77 - 2,90 / 2,90 = 0,3$ oranındadır. Bu sonuç, destek alanlara göre oldukça düşük bir miktardır.

Yukarıdaki Tablo 2'de yer alan T Testi Analiz Sonucuna göre kuruluşun ilk yılı sonunda $p=0,001$ ve kuruluştan 3 yıl sonra $p = 0,016$ değerlerine bakıldığında iki durumda da destek alan ve almayanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. ($p<0,05$) Bu nedenle H₁ hipotezi kabul edilmektedir. Kısacası KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin istihdam performansı artışına etkisi olduğundan söz edilebilir.

3.2.2. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin Net Satış Hasılatına Etkisi

Bir diğer niceliksel performans kriteri net satış hasılatı olarak belirlenmiştir. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan KOBİ'lerin, yararlanmayanlara göre net satışlarındaki değişim yönünden anlamlı bir farkın olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu kapsamda; H₂: “KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin net satış

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

hasılatları arasında anlamlı bir farklılık vardır.” şeklinde oluşturulan H_2 hipotezi de T Testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 3. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıl ve kuruluştan 3 yıl sonraki net satış hasılatı durumlarının analizi

	KOSGEB desteği	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
İlk yıl net satış hasılatı (TL)	Alan	75	32.601,03	64.357,72	-1,883	0,062
	Almayan	75	365.005,60	1.527.776,28		
3 yıl sonra net satış hasılatı (TL)	Alan	75	95.672,43	128.881,17	-1,340	0,182
	Almayan	75	1.354.885,88	8.136.660,93		

Destekten yararlanan KOBİ’lerde kuruluştan sonraki ilk yılda ortalama olarak 32.601,03 TL net satış hasılatı gerçekleştiği görülmektedir. 3 yıl sonraki durumda ise net satış hasılatları 95.672,43 TL’na yükselmiştir. Dolayısıyla destekten faydalananlar ilk yıla oranla, 3 yılsonunda yaklaşık 3 kat daha fazla net satış gerçekleştirmiştir. Destek almayanlarda ise kuruluşun ilk yılı sonunda ortalama 365.005,60 TL olan net satış hasılatları, kuruluştan 3 yıl sonra 1.354.885,88 TL’na çıkmış olup 3,77 katlık bir artış söz konusudur.

Yukarıdaki tabloda yer alan T Testi Analiz Sonucuna göre kuruluşun ilk yılı sonunda $p=0,062$ ve kuruluştan 3 yıl sonra $p = 0,182$ değerlerine bakıldığında iki durumda da destek alan ve almayanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu nedenle H_2 hipotezi reddedilmiştir. Kısacası KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ’lerin net satış hasılatı artışı performansına etkisi bulunmamaktadır.

3.2.3. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ’lerin Mali Bilanço Toplamına Etkisi

KOBİ’lerin kurumlar vergisi beyannamelerinde “aktif toplam veya pasif toplam” olarak bilinen mali bilanço toplamlarındaki değişimler bu çalışma kapsamında incelenerek analiz edilen diğer bir niceliksel kriter olmuştur. Analizde test edilen hipotez ise; H_3 : “KOSGEB Yeni Girişimci Desteği alan ve almayan KOBİ’lerin mali bilanço toplamlarındaki artışlar arasında farklılık vardır.” şeklindedir. Analiz sonucu Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 4. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıl ve kuruluştan 3 yıl sonraki mali bilanço toplamı durumlarının analizi

	KOSGEB desteği	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
İlk yıl mali bilanço toplamı (TL)	Alan	75	36.108,73	49.721,62	-2,346	0,020
	Almayan	75	493.705,55	1.688.413,98		
3 yıl mali bilanço toplamı (TL)	Alan	75	106.772,40	164.802,41	-2,537	0,012
	Almayan	75	693.921,59	1.997.554,23		

Destekten yararlanan KOBİ’lerde kuruluştan sonraki ilk yılda ortalama olarak 36.108,73 TL mali bilanço toplamı (aktif/pasif toplam) gerçekleştiği görülmektedir. 3 yıl sonraki durumda ise mali bilanço toplamı 106.772,40 TL’ye yükselmiştir. Dolayısıyla destekten faydalananlar ilk yıla oranla, 3 yılın sonunda yaklaşık 3 kat daha fazla mali bilanço toplamına sahip olmuşlardır. Destek almayanlarda ise kuruluşun ilk yılı sonunda ortalama 493.705,55 TL olan

mali bilanço toplamları, kuruluştan 3 yıl sonra 693.921,59 TL'ye çıkmış olup 0,40 oranında bir artış söz konusudur. Tablo 3'de yer alan T Testi Analiz Sonucuna göre kuruluşun ilk yılı sonunda $p=0,020$ ve kuruluştan 3 yıl sonra $p = 0,012$ değerlerine bakıldığında iki durumda da destek alan ve almayanlar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu nedenle H_3 hipotezi kabul edilmektedir.

3.2.4. KOSGEB Yeni Girişimci Destek Programının KOBİ'lerin Ürün/Hizmet Çeşidindeki Değişime Etkisi

Destekten yararlanan ve yararlanmayan girişimcilerden ürün/hizmet çeşidi değişiminin incelendiği analiz çerçevesinde işletmelerinin kuruluşlarının ilk yılına göre 3 yıl sonra yüzde olarak nasıl bir değişime uğradığı sorulmuştur. Buna göre, H_4 : "KOSGEB yeni girişimci desteği alan ve almayan KOBİ'lerin ürün/hizmet çeşidindeki artış bakımından bir farklılık vardır." şeklindeki hipotez geliştirilmiş ve T Testine tabi tutulmuştur.

Tablo 5. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıl ve kuruluştan 3 yıl sonraki ürün/hizmet çeşidi değişimlerinin analizi

	KOSGEB desteği	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Ürün/hizmet çeşidi değişim oranı (%)	Alan	75	32,80	54,58	1,929	0,056
	Almayan	75	17,29	43,22		

Destekten yararlanan KOBİ'lerde program süresi içerisinde ortalama olarak %32,80 oranında ürün/hizmet çeşitlerinde artış gerçekleştiği görülmektedir. Destekten yararlanmayanlar ise kuruluşlarından itibaren 3 yıllık sürede ürün/hizmet çeşitlerinde %17,29'luk bir artış sağlamışlardır.

Yukarıdaki tabloda yer alan T Testi Analiz Sonucuna göre kuruluştan itibaren 3 yıllık sürede $p=0,056$ değeri elde edilmiş olup, buna göre destek alan ve almayanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($p>0,05$) Bu nedenle H_4 reddedilmiştir. Bu sonuca göre KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin ürün/hizmet çeşidi artışına etkisinin bulunmadığı kanaati ortaya çıkmaktadır.

3.2.4.1. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin Üretim/Hizmet Miktarı Değişimine Etkisi

Niceliksel özellikte olan diğer sorguda, KOBİ'lerdeki üretim/hizmet miktarı değişiminin 3 yıllık seyri incelenmiştir. Bu analiz için oluşturulan hipotez; H_5 : "KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin üretim/hizmet miktarı artışları arasında anlamlı bir farklılık vardır." şeklindedir. Hipotezin test edilmesi için T Testi yapılmıştır.

Tablo 6. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıl ve kuruluştan 3 yıl sonraki üretim/hizmet miktarı değişimlerinin analizi

	KOSGEB desteği	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Üretim/hizmet miktarı değişim oranı (%)	Alan	75	95,60	99,23	1,473	0,143
	Almayan	75	69,55	116,65		

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Destekten yararlanan KOBİ'lerde destek süreci içerisinde ortalama olarak %95,60 oranında üretim/hizmet miktarında artış gerçekleştiği görülmektedir. Destekten yararlanmayanlar ise kuruluşlarından itibaren 3 yıllık sürede üretim/hizmet miktarında % 69,55'lik bir artış sağlamışlardır. Yukarıdaki tabloda yer alan T Testi Sonucuna göre her ne kadar destek alanların üretim/hizmet miktarı yüzdelik artışının destek almayanlara göre daha fazla olduğu görülse de analiz neticesinde $p=0,143$ değeri elde edilmiş olup, buna göre destek alan ve almayanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. ($p>0,05$) Bu nedenle H_3 hipotezi reddedilmektedir.

Performansa ilişkin diğer göstergelerden Ürün/Hizmet Kalitesi Durumu, Pazardan Elde Edilen Paydaki Değişim, Ar-Ge ve Yenilik Faaliyetleri Yapma Durumu, İhracat Miktarı Artışı, Makine Parkuru Artışı, Pazarda Bilinirlik Artışı ve Finansal Rahatlık Artışı yanıtlayıcıların nitel değerlendirmeleri çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu şekilde ölçülen performans göstergelerinin analizinde Ki Kare Testi yapılmıştır.

3.2.4.2. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin Ürün/Hizmet Kalitesine Etkisi

Girişimcilere yöneltilen niteliksel sorulardan ilki ilk yıla göre ürün/hizmet kalitelerinin değişip değişmediğidir. Bu sorunun elde edeceği bulgular için oluşturulan hipotez şu şekildedir: H_6 : “KOSGEB Yeni Girişimci Desteği alan ve almayan KOBİ'lerin ürün/hizmet kalitesi artışı arasında anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır.”

Tablo 7. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki ürün/hizmet kalitesi değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre ürün/hizmet kalitesi			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	43	32	0	75
		%	57,3%	42,7%	0,0%	100,0%
	Almayan	n	35	39	1	75
		%	46,7%	52,0%	1,3%	100,0%
Toplam		n	78	71	1	150
		%	52,0%	47,3%	0,7%	100,0%

Deney grubundaki KOBİ'lerin tamamı kuruluşlarından 3 yıl sonra ilk yıla göre ürün/hizmet kalitelerinin ya arttığını ya da değişmediğini belirtmişlerdir. Azaldığını belirten KOBİ bulunmamaktadır. Benzer şekilde kontrol grubundaki KOBİ'lerden de sadece 1 tanesi ilk yıla göre ürün/hizmet kalitesinde azalma olduğunu belirtmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere, verilen cevapların frekans dağılımı birbirine yakın olmakla birlikte, destek alanların ilk yıla göre ürün/hizmet kalitesinin arttığı görüşü destek almayanlara göre daha fazladır ($\%57,3 > \%46,7$).

Tablo 8. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki ürün/hizmet kalitesi değişim durumlarının analizi

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	2,511	2	0,285

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Her ne kadar destek alanlar bu soruya daha çok “ürün/hizmet kalitemiz ilk yıla oranla 3 yıl içinde arttı” şeklinde görüş belirtmiş olsa da, Tablo 8’deki Ki Kare Testi sonucunda $p=0,285$ destek alanlarla almayanlar arasında ürün/hizmet kalitesi açısından anlamlı bir ilişki veya farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Bu nedenle H_6 hipotezi reddedilmiştir.

3.2.5. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ’lerin Pazar Paylarındaki Değişimine Etkisi

Destekten faydalanan ve faydalanmayan girişimcilere yöneltilen performans göstergelerine ilişkin sorularından bir diğeri, kurdukları işletmelerin pazardan elde ettikleri payların 3 yıl içindeki değişimini ortaya koymaya yöneliktir. Verilen cevaplar Ki-kare testine tabi tutulmuştur. Bu çerçevede oluşturulan hipotez, H_7 : “KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin pazar paylarındaki artış arasında anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır.” şeklindedir.

Tablo 9. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki pazardan elde edilen paydaki değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre pazardan elde edilen paydaki değişim			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	58	17	0	75
		%	77,3%	22,7%	0,0%	100,0%
	Almayan	n	35	26	14	75
		%	46,7%	34,7%	18,7%	100,0%
Toplam		n	93	43	14	150
		%	62,0%	28,7%	9,3%	100,0%

Destekten yararlanan KOBİ’lerin büyük çoğunluğu (%77,3) kuruluşlarından 3 yıl sonra ilk yıla göre pazardan elde edilen payda artış yaşadıklarını dile getirmişlerdir. 17 KOBİ ise (% 22,7) pazar payında ilk yıla göre değişim yaşanmadığını düşünmektedirler. Destekten yararlanmayanlar içerisinde ise dağılım söz konusudur. KOBİ’lerden % 46,7’si ilk yıla göre ürün/hizmet kalitesinde artış olduğunu savunurken, olumsuz olarak görüş beyan eden KOBİ’lerin toplama oranı % 18,7’lik kesimdir. %34,7’si ise herhangi bir değişim olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki pazar paylarındaki değişim durumlarının analizi

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	21,572	2	0,000

Yukarıdaki Tablo 10’dan anlaşılacağı üzere Ki Kare Testi sonucunda $p = 0,000$ değeri elde edilmiş olup, bu durumda destek alanlarla almayanlar arasında pazardan elde edilen paydaki değişim açısından anlamlı bir ilişki veya farklılık olduğutespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu nedenle H_7 hipotezi kabuledilmiştir.

3.2.6. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin Ar-Ge ve Yenilik Faaliyetlerine Etkisi

KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik performansının değerlendirildiği bir sonraki analizde destek alan ve almayan işletmelerin Ar-Ge ve Yenilik Faaliyetlerinde kuruluştan itibaren 3 yıllık süredeki değişim durumları ele alınmıştır. Buna göre, “KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Alan ve Almayan KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerindeki artış arasında anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır.” şeklindeki H_0 hipotezi kurulmuştur. Hipotez aşağıdaki Tablo 10 ve 11’de görüldüğü gibi analiz edilmiştir.

Tablo 11. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki Ar-Ge ve Yenilik Faaliyetlerindeki değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	16	59	0	75
		%	21,3%	78,7%	0,0%	100,0%
	Almayan	n	15	58	2	75
		%	20,0%	77,3%	2,7%	100,0%
Toplam		n	31	117	2	150
		%	20,7%	78,0%	1,3%	100,0%

Deney grubundaki KOBİ'lerin büyük çoğunluğu kuruluşlarından 3 yıl sonra ilk yıla göre Ar-Ge ve Yenilik faaliyetlerinin değişmediğini bildirmiştir (%78,7). Bununla beraber bu faaliyetlerin arttığını belirten KOBİ oranı % 21,3'tür. Azaldığını belirten KOBİ bulunmamaktadır. Benzer şekilde kontrol grubundaki KOBİ'lerden de sadece 2 tanesi ilk yıla göre Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde azalma olduğunu beyan etmektedir. Diğer seçeneklere verilen yanıtların oranı destek alanlarla hemen hemen aynı çıkmıştır.

Tablo 12. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerindeki değişim durumlarının analizi

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	2,041	2	0,360

Tablo 12’de görüleceği üzere Ki Kare Testi sonucunda $p = 0,360$ değeri elde edilmiş olup, bu durumda destek alanlarla almayanlar arasında Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri değişimi açısından anlamlı bir ilişki veya farklılık bulunamamıştır. Bu nedenle H_0 hipotezi reddedilmiştir.

3.2.7. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin İhracat Miktarına Etkisi

Bu analizle daha çok girişimcilerin ihracata başlama durumlarının ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Kuruluştan itibaren ihracat miktarındaki artış oranını ihracata başlayabilme yeteneği olarak da değerlendirmek mümkündür. İhracata yönelik girişimcilerin hamle yapmayı mı yoksa mevcut pozisyonunu korumayı mı tercih ettikleri gözlemlenmek amaçlanmıştır. Oluşturulan hipoteze H_9 : “KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Alan ve Almayan KOBİ'lerin ihracat miktarı artışı arasında anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır.” biçimindedir.

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Tablo 13. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki ihracat miktarındaki değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre ihracat miktarı			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	1	74	0	75
		%	1,3%	98,7%	0,0%	100,0%
	Almayan	n	4	70	1	75
		%	5,3%	93,3%	1,3%	100,0%
Toplam		n	5	144	1	150
		%	3,3%	96,0%	0,7%	100,0%

Destekten yararlanan KOBİ’lerin neredeyse tamamı 3 yıl sonra ilk yıla göre ihracat miktarının değişmediğini bildirmiştir (%98,7). Sadece 1 adet girişimci ilk yıla göre ihracatının arttığını belirtmiştir. Bu KOBİ de kendisine sorulan “İhracat yapıyor musunuz?” sorusuna “Evet” seçeneği ile cevap veren tek işletmedir. Azaldığını belirten KOBİ bulunmamaktadır. Benzer şekilde kontrol grubundaki KOBİ’lerden de sadece 1 tanesi ilk yıla göre ihracat miktarında azalma olduğunu beyan etmektedir. 4 adet KOBİ ise ihracatının arttığını beyan etmiştir.

Tablo 14. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki ihracat miktarındaki değişim durumlarının analizi

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	2,911	2	0,233

Tablo 14’de belirtildiği gibi Ki Kare Testi sonucunda $p = 0,233$ değeri elde edilmiş olup, bu durumda destek alanlarla almayanlar arasında ihracat miktarı değişimi açısından anlamlı bir ilişki veya farklılık bulunmadığına işaret etmektedir. Bu nedenle H_0 hipotezi reddedilmiştir.

3.2.8. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ’lerin Makine Parkuruna Etkisi

Bu analiz öncesinde, H_{10} : “KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Alan ve Almayan KOBİ’lerin makine parkuru artışı arasında anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır.” şeklindeki hipotez kurulmuş olup, aşağıdaki tablolarda ilgili hipotez test edilmiştir.

Tablo 15. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ’lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki makina parkurundaki değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre makine parkuru			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	69	6	0	75
		%	92,0%	8,0%	0,0%	100,0%
	Almayan	n	26	43	6	75
		%	34,7%	57,3%	8,0%	100,0%
Toplam		n	95	49	6	150
		%	63,3%	32,7%	4,0%	100,0%

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Destekten yararlanan KOBİ'lerin büyük çoğunluğu (%92,0) kuruluşlarından 3 yıl sonra ilk yıla göre makine parkurlarında artış yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Azaldığını belirten KOBİ bu soruda da bulunmamaktadır. 6 KOBİ ise (% 8,0) makine parkurunda ilk yıla göre değişim yaşamadığını düşünmektedir. Destekten yararlanmayanlar içerisinde ise dağılım söz konusudur. KOBİ'lerden % 34,7'si ilk yıla göre makine parkurunda artış olduğunu savunurken, olumsuz olarak görüş beyan eden KOBİ'lerin toplama oranı % 8,0'lik kesimdir. 75 KOBİ'den 43'ü ise (%57,3) ise makine parkurunda herhangi bir değişim olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 16. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki makina parkurlarındaki değişim durumlarının analizi

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	53,402	2	0,000

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere Ki Kare Testi sonucunda $p = 0,000$ değeri elde edilmiş olup, bu durumda destek alanlarla almayanlar arasında makine parkurundaki değişim açısından anlamlı bir ilişki veya farklılık bulunduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Destekten faydalananlar, makine parkurlarının arttığını büyük çoğunlukla bildirmişlerdir. Bu nedenle H_{10} kabul edilmiştir.

3.2.9. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin Pazardaki Bilinirlik Düzeylerine Etkisi

Bir diğer analizde girişimcilerin kurdukları KOBİ'lerin kuruluş yıllarından sonra 3 yıl içinde pazardaki bilinirlik düzeylerinin nasıl etkilendiği sorgulanmıştır. Bu sorgu için aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H_{11} : “KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Alan ve Almayan KOBİ'lerin pazardaki bilinirliklerindeki artışı arasında anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır.

Tablo 17. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki pazarda bilinirliklerindeki değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre pazarda bilinirlik			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	61	14	0	75
		%	81,3%	18,7%	0,0%	100,0%
	Almayan	n	37	24	14	75
		%	49,3%	32,0%	18,7%	100,0%
Toplam		n	98	38	14	150
		%	65,3%	25,3%	9,3%	100,0%

Destekten yararlanan KOBİ'lerden büyük çoğunluğu (%81,3) kuruluşlarından 3 yıl sonra ilk yıla göre makine parkurlarında artış yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Destek alıp da pazarda bilinirliğinin azaldığını beyan eden KOBİ olmamıştır. 14 KOBİ ise (% 18,7) pazarda bilinirliğinin ilk yıla göre destek süreci sonunda değişmediğini düşünmektedir. Destekten yararlanmayanlar içerisinde ise dağılım söz konusudur. KOBİ'lerden % 49,3'ü 3 yılsonunda ilk

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

yıla göre pazarda bilinirliğinde artış olduğunu savunurken, olumsuz olarak görüş beyan eden KOBİ'lerin toplama oranı % 18,7'lik kesimdir. 75 KOBİ'den 24'ü ise (%32,0) ise pazarda bilinirlik düzeyinde herhangi bir değişim olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 18. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki pazarda bilinirliklerindeki değişim durumlarının analizi

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	22,509	2	0,000

Tablo 18'e bakılacak olursa Ki Kare Testi sonucunda $p = 0,000$ değeri elde edildiği görülecektir. Bu durum destek alanlarla almayanlar arasında pazardaki bilinirlik düzeylerinde değişim açısından anlamlı bir fark bulunduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Bu nedenle H_{11} hipotezi kabul edilmiştir.

3.2.10. KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lerin Finansal Rahatlığına Etkisi

Girişimcilere yönelik son performans analizi onların işletmelerinin kuruluşlarından itibaren 3 yıl içindeki finansal rahatlık düzeyinin incelenmesidir. Buna göre oluşturulan hipotez, H_{12} : "KOSGEB Yeni Girişimci Desteği Alan ve Almayan KOBİ'ler arasında finansal rahatlıklarının artışı bakımından anlamlı bir ilişki veya farklılık vardır." şeklindedir.

Tablo 19. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonraki finansal rahatlıklarındaki değişim durumlarının dağılımı

			İlk yıla göre finansal rahatlık			Toplam
			Arttı	Değişmedi	Azaldı	
KOSGEB desteği	Alan	n	58	8	9	75
		%	77,3%	10,7%	12,0%	100,0%
	Almayan	n	28	15	32	75
		%	37,3%	20,0%	42,7%	100,0%
Toplam		n	86	23	41	150
		%	57,3%	15,3%	27,3%	100,0%

Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan KOBİ'lerden büyük çoğunluğu (%77,3) kuruluşlarından 3 yıl sonra ilk yıla göre finansal rahatlık düzeylerinde artış yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Finansal rahatlığının azaldığını düşünen ve destekten yararlanan KOBİ'ler % 12 kadardır. 8 KOBİ ise (% 10,7) finansal rahatlığının ilk yıla göre destek süreci sonunda değişmediğini düşünmektedir. Destekten yararlanmayanlar içerisinde ise cevaplarda dağılım bulunmaktadır. KOBİ'lerden % 37,3'ü 3 yılsonunda ilk yıla göre finansal rahatlıklarında artış olduğunu savunurken, finansal rahatlığının 3 yılsonunda azaldığını düşünen KOBİ'lerin oranı % 42,7'lik kesimdir. 75 KOBİ'den 15 adedi (%20,0) ise finansal rahatlık düzeyinin 3 yılsonunda değişmediğini dile getirmiştir.

Tablo 20. Destekten yararlanan ve yararlanmayan KOBİ'lerin ilk yıla göre kuruluştan 3 yıl sonra finansal rahatlıklarındaki değişim durumlarının Ki Kare Testi Analizi Sonucu

Ki-Kare Testi Sonucu			
	Değer	Sd	p
Ki-kare	25,498	2	0,000

Tablo 20'ye bakılacak olursa Ki Kare Testi sonucunda $p = 0,000$ değeri elde edildiği görülecek olup, bu durum destek alanlarla almayanlar arasında finansal rahatlıklarında değişim açısından anlamlı bir ilişki veya farklılık bulunduğunu göstermektedir. Bu nedenle H_{12} hipotezi kabul edilmektedir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, kendi işini kurarak KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan girişimcilerin, aynı veya benzer fiziki ve ekonomik şartlarda kurulmasına rağmen KOSGEB'in ilgili desteğinden yararlanmayan girişimcilerin kurduğu işletmelerle performans kıyaslamasını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

İstihdam artışı ve mali bilanço toplamı performansları açısından KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinin KOBİ'lere katkı sağladığı sonucuna ulaşılmış, desteğin net satış hasılatı, ürün/hizmet çeşidi değişimi ve üretim/hizmet miktarı değişimi açılarından ise anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Bununla beraber desteğin, ürün/hizmet çeşidi sayısına belli oranda etkisi olduğu da savunulabilir.

İşsizliğin önlenmesinde ve istihdamın artışında KOBİ'leri istihdama yönelik teşvik edip onları finansal olarak desteklemek, işverenin mali yükünü hafifleterek, işyerine veya tesisinde girişimcinin işletme yönetimi dışındaki diğer işleri görebilen bir eleman bulmasına fayda sağlamakta, işçi açısından bakıldığında da daha kolay iş sahibi olmayı kolaylaştırmaktadır.

Girişimcilerin elde ettiği net satış hasılatlarının, onlara sunulan desteklerden bağımsız olduğu sonucunun ortaya çıkmış olması, desteğin doğrudan bu performans kriterine etki etmediğini göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bulguya göre, bir girişimcinin yıllık satışları içinde daha fazla kar elde etmesi, onun daha fazla finansal destek almasıyla ilintili değildir.

Mali bilanço toplamının destekten faydalanan girişimcilerde, faydalanmayanlara göre daha büyük değişim göstermesi, net satışlardan elde edilen ciro sebebiyle olmadığı kesinleşmiştir. Mali bilançonun destekten yararlananlarda daha fazla yükselmesinin temel sebebi, istihdam artışı ve makine parkuru artışı kaynaklı olduğu kanısına ulaşılmıştır. İstihdam artışı ve makine parkuru artışı kriterleri, özel tükenmeye tabi varlıklardan genel üretim/hizmet giderleri ve maddi duran varlıklar kalemi bazında doğal olarak işletmelerin mali bilanço toplamalarını etkilediğinden, KOBİ'lerin kuruluşlarının ilk yılı sonuna göre 3 yıl sonrasında daha büyük mali bilanço kalemlerine sahip olmasına sebep olmaktadır. Kısacası burada mali bilanço artışı net satış kaynaklı olmayıp, kuruluş tarihinden 3 yıl sonra özel tükenmeye tabi varlıklar (genel üretim/hizmet giderleri sınıfından işçilik maliyeti sebebiyle personel istihdamı) ve maddi duran varlıklar kalemindeki artıştan (makine + teçhizat) ötürüdür.

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Hem mali bilanço toplamının işletmenin karından kaynaklı olabilmesi hem de net satış hasılatının KOSGEB'den yararlanan girişimcilerde daha anlamlı artış gösterebilmesi adına, destek içerisinde KOBİ'lerin satışlarını ve elde ettikleri hasılatı artırıcı modeller dahil edilebilir. Bunun için de işletmelerin kendi sektörüne göre yeni müşteriler kazanma, yeni pazarlar elde etme gibi hamleler, destek türlerine yansıtılmalıdır. Aynı şekilde diğer niceliksel veri bulguları olan ürün/hizmet çeşidi değişimi ve üretim/hizmet miktarı artışının destekten bağımsız bir hüviyette olması da net satış artışı kriterinde olduğu gibi benzer çözümleri içermektedir.

Bununla birlikte, niteliksel kriterler içerisinde yer alan pazardan elde edilen paydaki değişim ve pazarda bilinirlik artışı kriterlerinde desteğin anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kriterlere göre destek alan işletmelerin destek almayanlardan daha fazla pazarlama imkânı sağladığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla net satış hasılatı artışında mevcut müşteri grubunda müşteri sayısını arttırmaktan ziyade girişimcilerin yeni pazarlar ve müşteriler elde edebileceği modeller kurgulanmalıdır. Çünkü analizde, mevcut pazarlarda KOSGEB Yeni Girişimci Desteğinden yararlanan girişimcilerin, yararlanmayanlara göre daha başarılı olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu nedenle, girişimcilerin net satış hasılatı ve buna endeksli mali bilanço artışı ile üretim/hizmet miktarı artışı açısından yeni pazar ve müşterileri bulmaya, o pazarlardaki tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını belirleyici çalışmalara ihtiyaçları vardır. Bu nedenle, işletmelerin yeni pazarlara ulaşmasını ve yeni müşteriler edinmesini teşvik etmek adına, onlara pazarlama danışmanlığı ve yeni pazarlara açılma üzerine proje geliştirebilecekleri modeller sunulabilir.

Niteliksel performans göstergeleri içerisinde kuruluştan itibaren 3 yıllık sürede makine parkuru artışı ve finansal rahatlık sağlanması kriterlerinde destekten yararlananların, yararlanmayan girişimcilere oranla daha fazla gelişim sağladıkları görülmektedir. Bu kriterlerde desteğin etkisi doğrudan ön plana çıkmakta olup, girişimcilerin kendi görüşlerinde de bu konu tespit edilmiştir. Dolayısıyla KOSGEB Yeni Girişimci Desteği bu kriterler açısından girişimciyi doyurucu bir etkiye sahiptir. Diğer göstergelerden ürün/hizmet kalitesi değişimi, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde değişim, ihracat miktarı değişimi kriterlerinde Yeni Girişimci Desteğinin etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde KOBİ'ler ve girişimciler için öncü bir kurum olan KOSGEB'in mevcut Yeni Girişimci Desteği kendi işini kuran girişimciler üzerinde belli bir etkiye sahip olmakla beraber, devletin ve kurumun hedefleri, stratejik planları ve faaliyetleri kapsamında girişimcilerin büyüme ve gelişmelerine daha fazla katkı sunarak, onların belirlenen performans kriterleri yönünden tam performansla çalışabilmelerini sağlama adına yeni modeller içerecek şekilde modernize edilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, Yeni Girişimci Desteğinin içeriğine, bu çalışma sonucu elde edilen bulgular doğrultusunda girişimcilerin gelişme sağlanmayan performans kriterlerini geliştirici nitelikte modeller entegre edilebilir. Başka bir seçenek olarak da, KOSGEB Yeni Girişimci Desteğiyle belli performansları yükselen KOBİ'lerin, ilgili programı tamamlaması sonrası, yeni bir destek programı ile Yeni Girişimci Desteğinin etkisinin bulunmadığı performans kriterleri hususunda gelişmeleri sağlanabilir. Örneğin KOSGEB Yeni Girişimci Desteği sürecini başarıyla tamamlayan bir girişimci, "KOSGEB Destekli Girişimlere İvme Programı" isimli yeni bir programa başlatılarak, bu program ile onların net satışlarını, ürün/hizmet kalite düzeyini, Ar-Ge ve yenilik faaliyeti sayısını ve ihracat miktarını artırıcı destek türleri ile desteklenerek gelişmeleri sağlanabilir.

8. Uluslararası Girişimcilik Kongresi

Böylece KOSGEB destekli girişimciler, KOSGEB'in misyonu, vizyonu, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP), Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı (GİSEP), kurumun stratejik planı, Girişimcilik Destek Programının amaçları ile 10'uncu kalkınma planı öncelikleri ve kurumun diğer tüm stratejik plan ve hedefleri doğrultusunda öne çıkan performans kriterleri bazında tam performansla çalışan KOBİ'ler hüviyeti kazanabilir.

Yapılan çalışma, ülkenin geneli için de bir bakış açısı oluşturabilmesi açısından önemlidir. Gelecekte ülke genelinde, bu çalışma dönemine göre daha uzun dönemi kapsayan ve daha fazla veri içeren çalışmalar yapılabilecektir. Hatta KOSGEB Veri Tabanında bulunmayan işletmelere ulaşmak açısından Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonuna (TESK) bağlı odalar ile işbirliği yapmak suretiyle araştırma kapsamı daha da genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Başol, K. (2001). Türkiye Ekonomisi, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
- Cansız, M., (2008). "Türkiye'de KOBİ'ler ve KOSGEB", Ankara, DPT Uzmanlık Tezi.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lisrel Uygulamaları. Pegem Akademi, Ankara.
- DPT, (2007). "Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013", Ankara.
- Erdil O., & Kalkan A., (2005). Kobilere Sağlanan Desteklerin Kobi Performansına Etkisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (7), ss.103-122,.
- GİSEP (2015). Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015-2018
- Gürbüz S. & Şahin F. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- KOSGEB, (2011). "KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı 2011-2013", www.kosgeb.gov.tr, Ankara.
- KSEP (2015). KOBİ Stratejisi Eylem Planı, 2015-2018.
- Maden S. (2012). KOSGEB Genel Destek Programının Firmalar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi: Göller Bölgesi Uygulaması, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbek, Z. (2008). "KOBİ'lerin Türk Ekonomisine Etkileri", Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı.31, (49-57).
- Özçelik E. & Taymaz E., (2008). R&D Support Programs in Developing Countries: The Turkish Experience, Research Policy, 37, pp.258-75.
- Tabachnick, BG & Fidell LS (2012). Using multivariate statistics. 6th Edition. USA. Pearson.
- Yerlikaya, M. A & Arıkan F. (2016). KOBİ'lere Sağlanan Desteklerin Performans Etkinlik Sıralarının Promethee ve Oreste Yöntemleri İle Belirlenmesi, Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, 31(4), ss.1007-1016.
- Yüksel, A., (2011). "Türkiye'de KOBİ'lerin Banka Kredilerine Erişim", DPT Uzmanlık Tezi, Ankara.